

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” – БЛАГОЕВГРАД
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ПСИХОЛОГИЯ”

СТ А Н О Н И Щ Е

**от проф. д.пс.н. Майяна Милчева Митевска,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“**

ОТНОСНО: дисертационен труд на
Елисавет Йоанис Гарнета
на тема

„Функционална латералност и негативна емоционалност“

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки,
Професионално направление: 3.2. Психология,
Научна област: „Възрастова и педагогическа психология“

Научен ръководител:
Доц. д-р Теодор Гергов

Благоевград, 2025

Становището е възложено по решение на Научното жури, определено със Заповед на Ректора на Югозападен Университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Дисертационният труд е обсъден на заседание в Катедра „Психология“ към Философски факултет при Югозападен Университет „Неофит Рилски“ – Благоевград и е насочен за защита пред Научно жури.

Елисавет Гарнета е висококвалифициран специалист в областта на специалната и приобщаваща педагогика, с доказан професионален опит и академична подготовка. Завършила е магистърска степен по *Special and Inclusive Education* в Roehampton University, Лондон, както и бакалавърска степен по *Предучилищна педагогика* в Университета на Тесалия, Волос.

През своята над десетгодишна практика в системата на Министерството на образованието на Гърция тя заема ключови позиции – първоначално като учител по специални образователни потребности в детска градина (2013–2021), а впоследствие и като директор на детска градина (от 2021 г. до днес). В тези роли тя успешно съчетава педагогическа и административна дейност, като осигурява високи академични стандарти, ефективна организация на учебния процес и подкрепяща среда за всички деца и техните семейства.

Професионалният ѝ профил е обогатен с множество квалификации – сертификат за брайлова грамотност, експертно ниво в областта на дигиталните инструменти за обучение, както и владение на три чужди езика (английски – ниво C2, италиански – B2, немски – B1). Тези компетентности разширяват нейния капацитет за работа в интердисциплинарна среда и сътрудничество на международно ниво.

Елисавет Гарнета е доказала висока ангажираност към прилагането на индивидуализирани образователни програми (IEPs), интеграционни стратегии за деца със специални образователни потребности, както и методи за подкрепа на ученици с аутизъм, зрителни увреждания и обучителни затруднения. Нейният опит ясно показва умения за ефективно сътрудничество с родители, специалисти и колеги, което е ключово за успешното реализиране на приобщаващо образование.

Работата ѝ с деца със зрителни увреждания, аутизъм и обучителни затруднения, както и прилагането на индивидуални образователни програми (IEPs), изисква задълбочено разбиране за невро-психологичните механизми на личността, включително латерализацията на мозъчните функции и връзката им с емоционалната регулация. Това

естествено я насочва към интереса към функционалната латералност и негативната емоционалност – проблематика, която е в основата на педагогическата и възрастовата психология.

Допълнителните ѝ квалификации – брайлова грамотност, дигитални инструменти за обучение, както и владенето на чужди езици – разширяват възможностите ѝ за достъп до съвременна научна литература и за съпоставяне на международни практики в областта на психологията и образованието.

Следователно, избраната тема на дисертационния труд е логическо продължение на академичното ѝ образование и професионалната практика. Тя позволява на докторантката да обедини своите теоретични знания и практически умения в изследване, което има значим принос както за психологическата наука, така и за развитието на ефективни стратегии за подкрепа на деца и възрастни с особености в емоционалността и поведението.

Актуалността на дисертационното изследване. Актуалността на дисертационното изследване „Функционална латералност и негативна емоционалност“ произтича от нарастващия научен и практически интерес към връзката между мозъчната латерализация и емоционалната регулация. Индивидуалните различия в ръкостта, кракостта и тяхната конгруентност са свързани с личностни характеристики като невротизъм, тревожност и раздразнителност, които от своя страна имат съществено значение за психичното здраве, социалната адаптация и образователния процес. В условията на увеличаваща се честота на тревожни и афективни разстройства, изследването на тези биопсихологични механизми е особено необходимо, тъй като предлага възможности за по-прецизна диагностика, превенция и разработване на ефективни интервенции както в клиничен, така и в педагогически контекст.

Актуалността на дисертационното изследване „Функционална латералност и негативна емоционалност“ произтича от нарастващия научен и практически интерес към връзката между мозъчната латерализация и емоционалната регулация. Индивидуалните различия в ръкостта, кракостта и тяхната конгруентност са свързани с личностни характеристики като невротизъм, тревожност и раздразнителност, които от своя страна имат съществено значение за психичното здраве, социалната адаптация и образователния процес. В условията на увеличаваща се честота на тревожни и афективни разстройства, изследването на тези биопсихологични механизми е особено необходимо, тъй като предлага възможности за по-прецизна диагностика, превенция и разработване на ефективни интервенции както в клиничен, така и в педагогически контекст.

Темата „Функционална латералност и негативна емоционалност“ е адекватно операционализирана в структурата на дисертацията, която включва увод, три глави, обобщение, изводи, приноси и приложения. В първата глава се представя обширен теоретичен преглед върху личността, емоциите, мозъчната латерализация и негативната емоционалност, което очертава ясната научна рамка за изследването. Втората глава формулира целта, задачите и хипотезите и ги превръща в изследователски план. Третата глава представя резултатите и техния статистически анализ, което осигурява връзка между теоретичната постановка и емпиричното доказателство. Тази логическа последователност в структурата гарантира релевантността на изпълнението на целта спрямо темата.

Изследваната извадка обхваща 208 лица от гръцката популация, на възраст между 19 и 63 години, което осигурява широка възрастова и полова представителност. Това е напълно съобразено с поставената цел – да се изследват връзките между латералността и личностните характеристики в зряла възраст. Наличието на достатъчен брой участници позволява надеждност на статистическите анализи и сравнения между групи (десноръки, леворъки, смесеноръки; деснокраки, левокраки, смесенокраки; конгруентни и неконгруентни). Включването на пол като модериращ фактор е в пряка връзка с изследователските хипотези и допринася за по-детайлното разбиране на темата.

Методологията е изградена върху стандартизирани и валидирани инструменти – тестове за ръкост и кракост (утвърдени в предходни изследвания върху функционалните асиметрии) и въпросници за невротизъм (EPQ-R), тревожност (STAI) и агресивна раздразнителност (BDHI). Тази комбинация от перформансни и самооценъчни методи гарантира обективност и многопластовост в оценката на изследваните конструкти. Статистическите методи (дисперсионен анализ, χ^2 и др.) са подходящи за проверка на поставените хипотези и за установяване на значими зависимости между латералността и показателите за негативна емоционалност. Представя ясно структурата на дисертацията (увод, три глави, обобщение, изводи, приноси, библиография и приложения) с посочен обем – 184 страници, 37 таблици и 28 фигури. Библиография с 231 източника, което отговаря на изискването за широка научна основа.

В заключение, релевантността на изпълнението на целта се проявява чрез пълна съгласуваност между темата, структурата на дисертацията, изследваната извадка и методологията. Това осигурява както теоретична задълбоченост, така и емпирична надеждност на резултатите, като гарантира постигането на целта и формулирането на научно обосновани изводи с практическа стойност.

Научни и научно-приложни приноси

Научни приноси

1. Дисертацията предлага цялостен теоретичен модел за връзката между функционалната латералност (ръкост, кракост и конгруентност) и проявите на негативна емоционалност (невротизъм, тревожност, агресивна раздразнителност).
2. Установени са статистически значими зависимости между различните видове латерални предпочитания и нивата на невротизъм и тревожност, като за първи път тези връзки се изследват в контекста на гръцката популация в зряла възраст.
3. Изяснена е модериращата роля на пола – жените показват по-високи нива на невротизъм и тревожност, което потвърждава и разширява наличните международни данни.
4. Допринася се за по-нататъшното развитие на концепцията за латерална конгруентност, като се доказва връзката ѝ с емоционалната стабилност.
5. Разширява се емпиричната база за взаимодействието между невробιологични фактори и личностни характеристики, което е ценно за възрастовата и педагогическа психология.

Научно-приложни приноси

1. Резултатите от изследването предоставят възможност за ранно идентифициране на индивиди с по-висока уязвимост към негативна емоционалност чрез лесно приложими тестове за ръкост и кракост.
2. Практическите изводи могат да се използват в образователната среда за оптимизиране на подходите към ученици със затруднения в емоционалната регулация, както и при работа с деца със специални образователни потребности.
3. Данните имат значение за клиничната практика – подпомагат разработването на профилактични и интервенционни програми, съобразени с индивидуалните невро-психологични профили.
4. Изследването може да бъде полезно за специалисти в областта на педагогическата и възрастовата психология, психотерапията и специалната педагогика, като насочва вниманието към латералността като индикатор за емоционална уязвимост.

5. Създава се основа за бъдещи интердисциплинарни изследвания, комбиниращи психология, невронаука и педагогика, насочени към по-задълбочено разбиране на личностните и емоционалните различия.

Цитирането на мнения и аргументи е направено коректно.

В дисертационния труд не открих опити за използването на чужди научни резултати, без позоваване или цитиране.

Авторефератът **е структуриран и съдържателно изпълнен според стандартните университетски и научни изисквания** за защита на дисертационен труд за ОНС „доктор“. Той представя убедително целите, методите, резултатите и приноси на изследването и демонстрира готовността на докторантката за успешна защита.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд на Елисавет Йоанис Гарнета съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане. Представените материали, изследователски резултати и формулирани приноси напълно съответстват и на специфичните изисквания на ЗРАСРБ.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено чрез дисертационния труд, автореферата и публикацията по темата, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „ДОКТОР“ на Елисавет Йоанис Гарнета в професионално направление 3.2. „Психология“, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

01. 10. 2025 г.

Изготвил становището:

проф. д.н. Майяна Митевска

**SOUTH-WEST UNIVERSITY “NEOFIT RILSKI” – BLAGOEVGRAD
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY**

OPINION

by Prof. D.Sc. (Psych.) Mayiana Milcheva Mitevska,
Plovdiv University “Paisii Hilendarski”

REGARDING: the dissertation of
Elisavet Ioannis Garneta

on the topic:

“Functional Laterality and Negative Emotionality”

for obtaining the educational and scientific degree **“Doctor”**
Field of Higher Education: 3. Social, Economic and Legal Sciences
Professional Field: 3.2. Psychology
Scientific Area: *Developmental and Educational Psychology*

Scientific Supervisor:
Assoc. Prof. Dr. Teodor Gergov

Blagoevgrad, 2025

The opinion has been commissioned by decision of the Scientific Jury, appointed by Order of the Rector of South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad. The dissertation was discussed at a meeting of the Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, and was forwarded for defense before the Scientific Jury.

Elisavet Garneta is a highly qualified specialist in the field of special and inclusive pedagogy, with proven professional experience and academic training. She holds a Master’s degree in *Special and Inclusive Education* from Roehampton University, London, as well as a Bachelor’s degree in *Preschool Pedagogy* from the University of Thessaly, Volos.

Throughout her more than ten years of practice within the Ministry of Education system in Greece, she has held key positions—initially as a **special education needs teacher** in a kindergarten (2013–2021), and subsequently as a **kindergarten director** (2021–present). In these roles she has successfully combined pedagogical and administrative responsibilities, ensuring high academic standards, effective organization of the learning process, and a supportive environment for all children and their families.

Her professional profile is enriched with numerous qualifications—certification in **Braille literacy**, expert-level competence in **digital learning tools**, as well as proficiency in three foreign languages (English – C2, Italian – B2, German – B1). These competencies expand her capacity to work in interdisciplinary environments and foster international collaboration.

Elisavet Garneta has demonstrated strong commitment to implementing **Individualized Education Programs (IEPs)**, integration strategies for children with special educational needs, as well as methods of support for students with autism, visual impairments, and learning difficulties. Her experience clearly highlights her skills in effective cooperation with parents, specialists, and colleagues—an essential factor for the successful realization of inclusive education.

Her work with children with visual impairments, autism, and learning difficulties, as well as her application of individualized educational programs (IEPs), requires a deep understanding of the **neuropsychological mechanisms of personality**, including the **lateralization of brain functions** and their relationship to **emotional regulation**. This has naturally guided her toward research interest in **functional laterality and negative emotionality**—a subject matter at the core of developmental and educational psychology.

Her additional qualifications—Braille literacy, digital learning tools, and proficiency in foreign languages—expand her opportunities for access to contemporary scientific literature and for comparing international practices in the fields of psychology and education.

Therefore, the chosen dissertation topic is a **logical continuation** of her academic education and professional practice. It enables the doctoral candidate to integrate her theoretical knowledge and practical skills into a study that makes a significant contribution both to psychological science and to the development of effective strategies for supporting children and adults with particularities in emotionality and behavior.

Relevance of the Dissertation Research

The relevance of the dissertation research “*Functional Laterality and Negative Emotionality*” stems from the growing scientific and practical interest in the relationship between brain lateralization and emotional regulation. Individual differences in handedness, footedness, and their congruence are associated with personality traits such as neuroticism, anxiety, and irritability, which in turn are of essential importance for mental health, social adaptation, and the educational process.

In the context of the increasing prevalence of anxiety and affective disorders, the study of these biopsychological mechanisms is particularly necessary, as it offers opportunities for

more precise diagnostics, prevention, and the development of effective interventions in both clinical and educational contexts.

The topic “*Functional Laterality and Negative Emotionality*” is adequately operationalized in the structure of the dissertation, which includes an introduction, three chapters, summary, conclusions, contributions, and appendices.

- The **first chapter** presents an extensive theoretical review of personality, emotions, brain lateralization, and negative emotionality, thus outlining the clear scientific framework of the research.

- The **second chapter** formulates the aim, tasks, and hypotheses, transforming them into a coherent research plan.

- The **third chapter** presents the results and their statistical analysis, providing a link between the theoretical framework and the empirical evidence.

This logical sequence in the structure guarantees the **relevance of the achievement of the research aim** in relation to the chosen topic.

The studied sample includes **208 individuals from the Greek population**, aged between 19 and 63 years, which ensures broad age and gender representation. This is fully consistent with the stated aim—to examine the relationships between laterality and personality characteristics in adulthood. The presence of a sufficient number of participants allows for the reliability of statistical analyses and group comparisons (right-handed, left-handed, mixed-handed; right-footed, left-footed, mixed-footed; congruent and incongruent). The inclusion of gender as a moderating factor is directly related to the research hypotheses and contributes to a more detailed understanding of the topic.

The **methodology** is based on standardized and validated instruments—tests for handedness and footedness (established in previous studies on functional asymmetries) and questionnaires for neuroticism (EPQ-R), anxiety (STAI), and aggressive irritability (BDHI). This combination of performance-based and self-report methods ensures objectivity and multidimensionality in the assessment of the studied constructs. The statistical methods (ANOVA, χ^2 , etc.) are appropriate for testing the hypotheses and for identifying significant relationships between laterality and indicators of negative emotionality.

The dissertation presents a clear structure (introduction, three chapters, summary, conclusions, contributions, bibliography, and appendices) with a total volume of **184 pages, 37 tables, and 28 figures**. The bibliography includes **231 sources**, which meets the requirement for a solid scientific foundation.

In conclusion, the **relevance of achieving the research aim** is manifested through the full coherence between the topic, the dissertation structure, the studied sample, and the methodology. This ensures both theoretical depth and empirical reliability of the results, guaranteeing the fulfillment of the research aim and the formulation of scientifically grounded conclusions with practical value.

Scientific and Applied Contributions

Scientific Contributions

1. The dissertation proposes a comprehensive theoretical model of the relationship between functional laterality (handedness, footedness, and congruence) and manifestations of negative emotionality (neuroticism, anxiety, aggressive irritability).

2. Statistically significant relationships have been established between different types of lateral preferences and levels of neuroticism and anxiety, with these links being studied for the first time in the context of the Greek adult population.

3. The moderating role of gender has been clarified—women show higher levels of neuroticism and anxiety, which both confirms and extends existing international data.

4. The dissertation contributes to the further development of the concept of lateral congruence by demonstrating its relationship with emotional stability.

5. The empirical basis for the interaction between neurobiological factors and personality characteristics has been expanded, which is valuable for developmental and educational psychology.

Scientific-Applied Contributions

1. The research results enable the early identification of individuals with greater vulnerability to negative emotionality through easily applicable tests for handedness and footedness.

2. The practical conclusions can be used in educational settings to optimize approaches toward students with difficulties in emotional regulation, as well as in work with children with special educational needs.

3. The data are relevant for clinical practice—supporting the development of preventive and intervention programs tailored to individual neuropsychological profiles.

4. The study may be useful for specialists in developmental and educational psychology, psychotherapy, and special pedagogy, as it highlights laterality as an indicator of emotional vulnerability.

5. A foundation is created for future interdisciplinary research combining psychology, neuroscience, and pedagogy, aimed at a deeper understanding of personality and emotional differences.

The citation of opinions and arguments is accurate. No attempts were found in the dissertation to use the scientific results of others without reference or citation.

The **author's abstract** is well-structured and meets the standard university and scientific requirements for the defense of a dissertation for the educational and scientific degree “Doctor.” It convincingly presents the aims, methods, results, and contributions of the research, and demonstrates the doctoral candidate’s readiness for a successful defense.

Conclusion

The dissertation of **Elisavet Ioannis Garneta** contains scientific and applied results that represent an original contribution to the field and meet all the requirements of the **Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB)** and its implementing regulations. The presented materials, research results, and formulated contributions fully correspond to the specific requirements of the Law.

For the above reasons, I confidently give my **positive evaluation** of the conducted research, presented through the dissertation, the author’s abstract, and the related publication. I recommend to the esteemed Scientific Jury that the **educational and scientific degree “Doctor”** be awarded to **Elisavet Ioannis Garneta** in professional field **3.2. Psychology**, doctoral program “*Developmental and Educational Psychology*.”

01 October 2025

Prepared by:

Prof. D.Sc. Mayiana Mitevska